

**ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
(ПРОЄКТ ПРОГРАМИ ERASMUS + JEAN MONNET MODULE ECOEDEU-101085524)**

Інна Стахова, доктор філософії (PhD), старший викладач кафедри початкової освіти
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

**EUROPEAN EXPERIENCE OF FUTURE TEACHERS ENVIRONMENTAL EDUCATION
(ERASMUS PROGRAM PROJECT + JEAN MONNET MODULE ECOEDEU-101085524)**

Inna Stakhova, Doctor of Philosophy (PhD), senior teacher of the Department of Primary
Education

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

***Анотація.** У статті висвітлено особливості реалізації міжнародного Еразмус + Жан Моне Модуля «Екологічна освіта дітей дошкільного та молодшого шкільного віку : європейський підхід». Автором наведено приклади завдань, що виконують студенти у рамках проекту. Визначено мету, основні цілі та завдання природничо-екологічного проекту.*

***Ключові слова:** молодші школярі, міжнародний проєкт, екологічна освіта.*

***Abstract.** The article highlights the peculiarities of the implementation of the international Erasmus + Jean Monnet Module "Environmental education of children of preschool and primary school age: a European approach". The author gives examples of tasks performed by students within the framework of the project. The purpose, main goals and objectives of the natural and ecological project are determined.*

***Keywords:** younger schoolchildren, international project, environmental education.*

Екологічне виховання підростаючого покоління – одне із пріоритетних завдань, спрямоване на гармонійний розвиток особистості. На сучасному етапі складних і динамічних відносин суспільства з навколишнім середовищем, ощадливе ставлення до природи повинно складати невід'ємну частину загального світогляду кожного громадянина Європи. Саме тому екологічне виховання особистості, гармонія її стосунків з природою є пріоритетними напрямками виховання молоді в системі закладів вищої освіти. У час модернізації українського суспільства проблеми екологічної освіти набувають усе більшої актуальності. У дослідженнях присвяченим питанням екологічної освіти підростаючого покоління частіше приділяється увага необхідності усвідомлення інтеграції європейської культурної спадщини в широкому змісті. Науковцями підтверджується той факт, що система освіти повинна зміцнити усвідомлення єдності європейських народів і держав у розв'язанні екологічних проблем. Захист навколишнього середовища – це ключове питання на порядку денному європейського товариства. Загострення відносин суспільства з навколишнім середовищем, поглиблення глобальної екологічної кризи, що загрожує життю планети і людства, вносять істотні зміни й у сучасну освітню політику. Виховання гуманного ставлення до природи, освоєння екологічної культури, гармонії співіснування людини з живою природою стають пріоритетними напрямками виховного процесу.

Педагогічні заклади вищої освіти України шукають ефективні шляхи, засоби, способи формування екологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи, адже це складний процес. Проте ми впевнені, що впровадження європейського досвіду екологічної освіти зробить цей процес більш ефективним та цілеспрямованим, оскільки наближає майбутніх учителів до навколишнього середовища, дозволяє чітко усвідомлювати екологічні проблеми, будувати власну стратегію подолання екологічної кризи. Проєкт «Екологічна освіта дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: європейський підхід» базується на

таких нормативно-правових актах: Європейська зелена угода, Зелена педагогіка, Угода про асоціацію між Україною та ЄС, Європейське кліматичне право, Європейський кліматичний пакт, Педагогічна Конституція Європи та інших.

У Резолюції, ухваленій Радою міністрів Європейського Союзу, визначено такі пріоритети екологічної освіти, а саме: підвищення обізнаності громадськості щодо екологічної безпеки; запропоновано можливі шляхи подолання забруднення довкілля, у тому числі виховання екологічно гуманного населення; заклав основи повноцінної, активної участі кожної людини у збереженні довкілля (Резолюція Ради Міністрів Європейського Союзу). У 1993 році Європейський парламент наголосив на необхідності впровадження екологічної складової в усі сфери освіти та підготовки вчителів до екологічного виховання підростаючого покоління. Одним із завдань п'ятої Програми навколишнього середовища Європейського співтовариства було інтегрувати ідеї екологічної політики в усі сфери життя (Програма політики та дій Європейського співтовариства щодо навколишнього середовища та сталого розвитку). Аналіз освітньої політики Німеччини, Данії, Іспанії, Швеції, Фінляндії та Великобританії виявив той факт, що в цих країнах важливість екологічної освіти для всіх верств населення, особлива увага приділяється підготовці вчителів з екологічної освіти. Відповідно до Угоди про співробітництво між Україною та Європейським Союзом прийнято та ратифіковано ряд угод відомих конференцій і самітів (Йоганнесбурзька декларація сталого розвитку, 2002; Конференція ООН зі сталого розвитку, 2012; Тбіліське комюніке – Educate Today for a Sustainable Future, 2012; Summit UN on Sustainable Development, 2015 та ін.), пріоритетами яких були не лише радикальні дії щодо збереження навколишнього середовища, а й підготовка вчителів до виховання екологічно свідомих людей, пропагування екологічно безпечної поведінки.

Проект «Екологічна освіта дітей дошкільного та молодшого шкільного віку : європейський підхід» реалізується на базі Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Проект передбачає формування у майбутніх педагогів глибоких переконань у необхідності запровадження цілісної європейської системи екологічної освіти. Основою його створення є екологічна програма *European Green Deal та освітня програма Green Pedagogy*. На тлі військових дій, коронавірусної кризи, падіння економіки реалізація програм *European Green Deal та Green Pedagogy* забезпечують модернізацію економіки та сприяють екологічному зростанню життєдіяльності людини у гармонії з планетою та її ресурсами, виховання свідомого гуманного покоління. Проект реалізується у процесі викладання чотирьох модулів: «Екологічна освіта Європи», «Екологічне виховання дітей дошкільного віку: європейський контекст», «Європейські освітні практики формування екологічної компетентності молодших школярів», «Позашкільна екологічна освіта: європейський аспект».

Проект «Екологічна освіта дітей дошкільного та молодшого шкільного віку : європейський підхід» враховує положення Стратегії Європейської економічної комісії та ґрунтується на інтеграції природничо-наукових і соціогуманітарних знань в освітній процес майбутніх учителів. Його основні завдання спрямовані на:

- пропагування європейського досвіду екологічної освіти;
- розширення еколого-природничого світогляду населення;
- виховання гуманного свідомого покоління, здатного подолати екологічну кризу;
- стимулювання майбутніх учителів до впровадження європейського досвіду екологічної освіти підростаючого покоління;
- посилення відповідальності за стан довкілля, дотримання морально-етичних норм і правил поведінки у природному середовищі;
- налагодження співпраці між ЄС та Україною у сфері освіти та екології.

У ході реалізації проекту майбутні педагоги вивчають провідний європейський досвід, беруть участь у еколого-природничих акціях, квестах, навчаються створювати екологічне середовище для учнів початкової школи (оформлювати природничі класи, городи на

підвіконні, пришкільні сади). Студенти розробляють уроки, творчі бесіди, екологічні стежини тощо.

Таким чином, реалізація проекту Еразмус + Жан Моне Модуля «Екологічна освіта дітей дошкільного та молодшого шкільного віку : європейський підхід» дозволяє сформувати екологічну компетентність майбутніх учителів на засадах гуманізму, загальнолюдських цінностей, бережливого ставлення до природи. Участь у проекті дасть можливість студентам накопичити низку креативних методів, форм та прийомів роботи з молодшими школярами, що сприяють формуванню еколого-доцільної поведінки.

Список використаних джерел

1. Екологічна освіта дітей дошкільного та молодшого шкільного віку : європейський підхід. URL: <http://ecoedu.vspu.edu.ua/>
2. Rudyshyn, S., Stakhova, I., Sharata, N., Berezovska, & T., Kravchenko, T. (2021). The Effects of Using a Case Study Method for Environmental Education. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*. Vol 20, No 6 (2021). P. 319-340. URL : <https://doi.org/10.26803/ijlter.20.6.17>
3. Kolomiets A., Lazarenko N., & Kolesnik K. Peculiarities of Organization of Group Interaction of Preschool Children in the Process of Game-Experimentation. *Preschool Education: Global Trends*, 2022. 2. Retrieved from <https://preschool-journal.com/index.php/journal/article/view/16>
4. Karuk I., Kolesnik K., Kryvosheya T., Prysiazhniuk L., Shykyrynska O., Vyshkivska V., Komarivska N. The development of cooperation skills of senior preschoolers in the experimentation process. *Society. Integration. Education*, 2022. I, 404-414. DOI:<https://doi.org/10.17770/sie2022vol1.6838>
5. Стахова І. А. Модель формування готовності майбутніх педагогів до природоохоронної діяльності у початковій школі. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : збірник наукових праць. Вип. 61. Вінниця : ТОВ «Друк плюс», 2021. С. 64-74. DOI: 10.31652/2412-1142-2021-61-64-74

ODPOWIEDZIALNA WOLNOŚĆ W TWÓRCZEJ DZIAŁALNOŚCI NAUCZYCIELA

dr hab. **Marcin Białas** Prof. AWFis

dr **Marta HOLEKSA**

Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu

im. Jędrzeja Śniadeckiego w Gdańsku

Abstrakt. *Problem przedstawiony w artykule dotyczy specyfiki procesu kształcenia twórczych nauczycieli z uwzględnieniem w tym procesie takich wartości, jak: wolność, odpowiedzialność, samorozwój, samorealizacja, autokreacja, czy samospelnienie. Respektowanie tych wartości i przekazywanie ich młodszemu pokoleniu, w obliczu kryzysu współczesnego świata, a tak naprawdę kryzysu człowieka i jego człowieczeństwa, pozwala mieć nadzieję, że Ci młodzi ludzie, zdołają zatrzymać wszechobecną destrukcję, i dokonać pozytywnych zmian w otaczającej nas rzeczywistości. Podjęta tutaj próba przeanalizowania podstawowych sposobów rozumienia pojęcia wolność (wolność pozytywna, wolność negatywna oraz wolność wewnętrzna) i odpowiedzialność służyła uświadomieniu znaczenia tych terminów w rozwiązywaniu dylematów związanych z edukacją twórczych nauczycieli na płaszczyźnie: wolność–odpowiedzialność–bezpieczeństwo–rozwój–szczęśliwe życie. Ponadto, przedstawiona w tym miejscu argumentacja, służy zobrazowaniu potrzeby uwzględniania w strukturze procesu edukacji twórczych nauczycieli odpowiedzialnej wolności, będącej jednocześnie istotnym celem, jak i ważnym narzędziem procesu wychowania i kształcenia człowieka nowej generacji, bez którego nie udałoby się osiągnąć wyższych celów ludzkiej egzystencji, takich jak intelektualno-poznawcza, emocjonalno-wolicjonalna i działaniowo-społeczna oraz moralna autonomia człowieka.*